

2. БОЛЕСТИ. ЗЛОПОЛУКИ. МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ. МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ.

Лексика

4. БОЛЕСТИ. ЗЛОПОЛУКИ

ангина
 апетит: *лош* ~, *добър* ~; *губя* ~, *изгубвам* / *да изгубя*, *загубвам* / *да загубя* ~; *нямвам* ~
 бинт
 боледи в гърдите
 боледувам // боледуване
 болест, -и: *изкарвам* / *да изкарам* ~ на *крак*; *прекарвам* / *да прекарам* ~
 боли: *Тук боли ли?*; *Болят ме ушите*.
 болка: *лека* ~, *силна* ~, *остра* ~, *тъпа* ~; *усещам* / *да усетя* -и в *корема*, *чувствам* / *да почувствам* -и в *мускулите*
 вие ми се / *зави ми се свят* // *виене на свят*
 възпалявам се / *да се възпала* // *възпален*: ~ на *гърлото* // *възпален*: *гърлото е -о*.
 главоболие
 грип
 дишане: *-то е слабо* / *е ускорено*
 дава се
 епидемия
 здраве: *Как сте със -то?*; *нямвам проблеми със -то*
 злополука: *стана* ~
 изгарям се / *да се изгоря* // *изгаряне*: ~ на *кожата*
 идвам / *да дойда* на себе си
 изгарям си / *да си изгоря*: ~ *ръката* // *изгорен*: *-о лице*
 изкуствено дишане: *права* / *да направя*
 изкълчвам / *да изкълча*: ~ *рамо*, ~ *ръка* // *изкълчване*: ~ на *рамо*, ~ на *ръка* // *изкълчени*: *-о рамо*
 изкълчвам си / *да си изкълча*: ~ *ръката*
 инсулт
 инфаркт
 йод
 кашлица

кашлям
 киселини
 кислородна вода
 кръв: *тече* ~, *стирам* / *да стира -та*
 кръвно налягане: *повишено* ~, *високо* ~, *понижено* ~, *ниско* ~
 меря, измервам / *да измеря*: ~ *температурата*, ~ *кръвното налягане* // *мерене*, *измерване*: ~ на *температурата*
 навяхвам / *да навехна*: ~ *крак*, ~ *ръка* // *навяхване*: ~ на *крак*, ~ на *ръка* // *навехнат*: *-а ръка*
 навяхвам си / *да си навехна*: ~ *крак*
 наранявам / *да нараня*: ~ *крака* си, ~ *ръката* си // *нараняване*: ~ на *крака*
 наранявам си / *да си нараня*: ~ *крака*
 настивам / *да настина* // *настиване*
 настивка
 натравям се / *да се натрова*: ~ *с / от* *храна* // *натравяне*: *хранително* ~
 нещастен случай: *стана* ~
 оздравявам / *да оздравея* // *оздравяване*
 падам / *да падна* // *падане*
 памук
 повръщам / *да повърна* // *повръщане*
 помощ: *първа* ~; *оказвам* / *да окажа* ~
 порязвам се / *да се порежа*: ~ *с нож* // *порязване*: ~ *с нож*
 порязвам си / *да си порежа*: ~ *пърста*
 почиствам / *да почистя*: ~ *рана със спирт*
 // *почистване*: ~ на *рана със спирт*
 превръщам / *да превържа*: ~ *рана*
 превръзка: *права* / *да направя* ~
 промивам / *да промия*: ~ *рана с риванол*
 // *промиване*: ~ на *рана с риванол*
 припадам / *да припадна*
 пристъп: *сърдечен* ~, *остър* ~ на *апендицит* (*апендицит*)
 простудявам се / *да се простудя* // *простуда*
 туца

пулс: *ускорен* ~, *слаб* ~; *пилам* ~, *напилям* / *да напилям* ~, *меря*, *измервам* / *да измеря* ~
 разболявам се / *да се разболея*: ~ *от грип*
 разстройство
 рана: ~ на *крака*; ~ в *уста*
 риванол
 симптоми
 СПИН – синдром на придобита имунна недостатъчност
 спирт
 схващам се / *да се схвана*: *ръката*, *кракът* ми се *схваща* // *схващане*: ~ на *крака*
 съзнание: *губя* ~, *загубвам* / *да загубя* ~, *изгубвам* / *да изгубя*; *губене* на ~, *изгубване* на ~, *изгубване* на ~; *идвам* в ~
 състояние: *-то му се влошава* / *подобрява*; *влошаване* / *подобряне* на *-то*
 температура: *висока* ~, *нормална* ~, *ниска* ~; *-та се качва*, *-та (с)пада*; *видим*, *едва* на ~; *свалям* / *да сваля -та*, *едва* на ~, *спадане* на *-та*; *Тя има температура*.
 термометър: *слагам* / *да сложа -а* под *мишницата* (на *яко*), *изваждам* / *да извадя -а* изпод *мишницата* (на *яко*)
 удавам се / *да се удави*
 удар: *слънчев* ~, *топлинен* ~, *мозъчен* ~ (*инсулт*)
 ударам се / *да се ударя*: ~ *силно* // *ударяне*
 ударам си / *да си ударя*: ~ *главата*
 ужилям / *да ужиля* // *ужилване*: ~ *от оса*
 ухапвам / *да ухапя* // *ухапване*: ~ *от куче*
 хрема
 хремам съм // *нямвам хрема*
 цитопласт / лейкопласт
 чуля, счупвам / *да счупя*: ~ *крак* // *счупване*: ~ на *крак* // *счупен*: ~ *крак*
 чуля си, счупвам си / *да си счупя*: ~ *крака*

5. МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

алергозан (при алергия)
 ампула
 анализ (при болка)
 антибиотик (при остри вирусни заболявания – грип и др.)

аптека
 аспири (при висока температура)
 бисептол (при възпаление на гърлото)
 блистер
 болница: *вземам* / *да взема* в ~; *настанявам* / *да настаня* в ~; *лежа* в ~; *изписвам* / *да изпиша* от ~
 болничен лист
 болнична стая
 болнично легло
 бърза помощ: *обаждам се* / *да се обада* в / на ~
 валериан (за успокояване на нервите)
 валидол (при сърдечни заболявания)
 вдихвам / *да вдихам* // *вдишване*
 вземам: ~ *лекарства*; *Вземайте лекарствта* *от* *парти* *на ден*. // *вземане*: ~ на *лекарства*
 вземам си / *да си взема*: ~ *лекарството*
 викам, извиквам / *да извикам*: ~ *лекар* *екъщи*, ~ *бърза помощ*, ~ *специална помощ* // *викане*, *извикване*: ~ на *лекар* *екъщи*
 гентамин на прах (антибиотик)
 дежурен лекар
 диагноза: *поставям* / *да поставя* ~; *поставяне* на ~
 диета: *предписвам* / *да предпиша* ~; *на* ~ *съм*
 доктор / докторка *разг.*
 записан: *Лекарят приема само записаните*.
 записвам се / *да се запиша*: ~ *за хирург* // *записване*: ~ *за хирург*
 зъб: *слагам* / *да сложа* *лекарство* в *дупката* на *-а*
 зъболекар: *отивам* / *да отида* на ~, *ходя* на ~
 зъболекар / зъболекарка
 издишвам / *да издишам* // *издишване*
 изписвам / *да изпиша*: ~ *лекарства* // *изписване*: ~ на *лекарства*
 изследвания: *права* / *да направя* ~; *получавам* / *да получа -та*
 инжекция: *права* / *да направя* ~, *слагам* / *да сложа* ~; *бия* ~ *разг.*
 кабинет
 капки
 капсули
 кардиолог

лекар: *отивам / да отида на ~, ходя на ~*
 лекар / лекарка: *личен ~, семеен ~, лекуващ ~*
 лекарство: *~ против (за) главоболие, ~ против (за) зъбобол*
 лечение: *назначавам / да назнача ~ линейка*
 масаж на сърцето: *правя / да направя ~*
 медицинска сестра
 медицински картон
 опаковка
 операция: *правя / да направя ~*
 оплаквам се: *От какво се оплаквате? // оплакване, оплаквания: Какви ни имате?*
 отвора / да отвора: *~ широко уста*
 очен лекар
 панадол (при висока температура)
 парацетамол (при висока температура)
 пациент
 пия: *~ лекарства; Пийте лекарството три пъти на ден.*
 пия си / да си изпия: *~ лекарството*
 пломба: *слагам / да сложа ~*
 поликлиника
 прах, прахче
 преглед: *лекарски ~, контролен ~, ~ при кардиолог*
 преглеждам / да прегледам: *~ болния*
 преглеждам се / да се прегледам
 преглеждам си / да си прегледам: *~ сърцето*
 предписвам / да предпиша: *~ лекарство*
 // предписване: *~ на лекарство*
 преслушвам / да преслушам: *~ сърцето, ~ белите дробове // преслушване: ~ на сърце, ~ на бели дробове*
 приемам / да приема: *Терапевтът приема само в петък; Лекарят вече не приема.*

I. Прочетете внимателно думите и съчетанията от рубриката "Лексика". Изяснете си какво означават, като използвате преводен речник.
 II. Направете дадените по-долу упражнения. За справка използвайте думите и съчетанията от рубриката "Лексика".

първа помощ: *оказвам / да окажа ~*
 регистрация
 рентген: *преглеждам / да прегледам на ~*
 рентгенов: *правя / да направя -а снимка*
 рецепта: *пиша / да напиша ~*
 самолечение
 санитар / санитарка
 свиждане: *-то е от 15 до 20 часа*
 сироп за кашлица
 смекта (при разстройство)
 спешна помощ
 спринцовка
 стоматолог офиц.: *личен ~, семеен ~*
 стоматология
 таблетка: *вземам / да взема ~, пия ~ / да изпия -та*
 терапевт

фелдшер / фелдшерка *разг.*
 хапче: *вземам / да взема ~, пия ~ / да изпия -та*
 хирург
 чакална
 час за преглед: *вземам си / да си взема ~*

6. МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ

[да] *застраховам: ~ срещу заполуки, ~ срещу болести // застраховане*
 застрахователен: *-ана полица, -ана компания*
 застраховка: *получавам / да получа ~, медицинска ~, [да] използвам медицинска ~*
 каса: *здравноосигурителна ~, здравна ~*
 книжка: *здравноосигурителна ~, здравна ~*
 осигурявам / да осигурия
 осигуряване: *медицинско ~, здравно ~, право на здравно ~*
 осигуровка: *медицинска ~, здравна ~*

Упр. 1. Назовете: а) институция, която събира приходи от вноските за здравно осигуряване и извършва плащания за лечение; б) книжка, която семейните лекари дават на своите пациенти и която показва, че притежателят ѝ има право на здравно осигуряване; в) проверявам със-

тоянието на белия дроб или сърцето чрез слушане; г) синдром на придобита имунна недостатъчност; д) бързо разпространяване на заразна болест; е) лекар, специализиран по сърдечни заболявания; ж) лекар, който се занимава с лечение на болестите в устата, венците и зъбите; з) лекар, специалист по вътрешни болести; и) лекар, който се занимава с лечение на отделни заболявания като прави операции; к) стагя и леглото в болницата; л) клиника, в която се лекуват зъбите.

Упр. 2. От лекар, доктор, зъболекар, фелдшер, санитар **образувайте съответствията за лица от женски пол.**

Упр. 3. **Допълнете изречението.**

1. Вие ми се свят, мисля че ще... 2. Трябва непременно да си преслушам ... 3. Няколко дни бях в болница, накрая ме... 4. Когато ни боли зъб, отиваме на... 5. Възпалението на гърлото и високата температура могат да бъдат симптом на ... 6. Трябва да отслабна с 10 кг. От утре съм на ... 7. Пациентът чака в ... пред кабинета на лекаря. 8. Лекарствата са във вид на таблетки, ..., ..., ..., 9. Когато влязох в кабинета на лекаря, той веднага ме попита какви ... имам. 10. При хранително натравяне болният най-често ... 11. Ако падна от високо, ще се ... силно. 12. При пътуване в чужбина се плащам ... застраховка. 13. Не мога да плувам. Страхувам се, че ще се ... 14. От няколко дена усещам болки в ... 15. Когато имам дупка в зъба, зъболекарят ме кара да правя снимка, слага лекарство, а след това слага ...

Упр. 4. **Какви лекарства вземате / пиете при: висока температура, болка, зъбобол, усложняване на нервите, сърце, кашлица, остри вирусни заболявания, възпалено гърло, алергия, разстройство.**

Упр. 5. **Отговорете на въпросите.**

1. Имате ли проблеми със здравето? 2. Възможно ли е да се изкара грип на крак? Коя болест най-често се изкара на крак? 3. Кога имате хрема? 4. Какво правите, ко-

гато разберете, че имате температура? 5. Как сваляте температурата? 6. Ако ядете развалена храна, какво може да се случи? 7. Кой лекар наричат лекуващ? 8. Имате грип. Какво лекарство Ви изписва лекарят? Какво лечение Ви назнача? 9. Каква снимка направи лекарят на белите Ви дробове? С какво? 10. При какъв лекар ходите, когато Ви болят очите? 11. Кой помага на лекаря, когато той преглежда болните? 12. Къде имате рана? 13. Можете ли да окажете първа помощ на човек, който се е порязал? Какво използвате, за да почистите и превържете раната? 14. С какво во се прави инжекция? 15. Какво трябва лекарят да напише, за да си купите лекарство? 16. Откъде купувате лекарства? 17. Как се нарича колата, която изпращат от бърза помощ при болния? 18. Какво прави хирургът? 19. От какво се разболя два пъти пригел? 20. Видя ли се температурата при ангина? 21. Къде те боли? 22. Имаш ли си медицински картон? 23. Каква е разликата между поликлиниката и болницата? 24. Взеха Вашия приятел в болницата. Коко време той ще лежи там? 25. Ходите ли често на лекар? А на зъболекар? 26. Кой Ви преглежда в поликлиниката? Преглеждате ли се често? Какво си преглеждате? 27. Къде си вземате час за преглед? 28. Къде се записвате за преглед? 29. Ще Ви приеме ли лекарят, ако не сте записан? 30. В кои дни приема личният Ви лекар? 31. Каква е разликата между инсулта и инфаркта?

Упр. 6. **Кое от съчетанията бодежи в гърдите, здравна осигуровка, здравно осигуряване, застрахователна компания, застрахователна полица, медицинска осигуровка, медицинско осигуряване е излишно и защо?**

Упр. 7. **Подберете антонимни съчетания към: силна болка; ускорен пулс; идвам в съзнание; вдъхвам въздух; температура; та се качва, слагам под мишницата термометър; затворете устата; започвам самолечение; разболявам се от грип; състоянието на болния се влошава.**